

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Barbory Berkové a soudců JUDr. Zuzany Šnejdrlové, Ph.D., a Mgr. Michala Rendy ve věci

žalobce: **Ing. Z. S. K. H.**, narozený dne X
bytem H. 447/7, X Z.

proti

žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**
sídlem Jeremenkova 40a, 779 00 Olomouc
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Ritterem
sídlem Riegrova 376/12, 779 00 Olomouc

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 9. 2019, č. j. KUOK 96853/2019

takto:

I. Rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 18. 9. 2019, č. j. KUOK 96853/2019, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 3 000 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.) Vymezení věci

1. Žalobce podal dne 4. 10. 2017 k Městskému úřadu Zábřeh, odbor občanskoprávních agend (dále jen „matriční úřad“) žádost o změnu jména a příjmení ze Z. K. na Z. S. K. H. Matriční úřad rozhodnutím ze dne 25. 10. 2017, č. j. 2017/960/OS-MUZB-5 žádosti žalobce podle § 72 odst. 1 a 2 zákona č. vyhověl, neboť dospěl k závěru o existenci vážného důvodu pro požadovanou změnu. Ve vztahu ke změně příjmení shledal matriční úřad vážným důvodem matriční úřad žalobcem tvrzenou snahu navázat na staletou rodovou tradici a zabránit tomu, aby se dříve užívané příjmení jeho rodu ztratilo v čase. Matriční úřad uvedl, že žalobce žádost dostatečně odůvodnil a podložil listinami prokazujícími existenci příjmení a jejich návaznost na rodovou linii, neboť příjmení „K.“ je zapsáno v zápise narození jeho předků a příjmení „H.“ sice nikdo z jeho předků neužíval, avšak v poslední vůli pánů z H., kterou se žalobce cítí být vázán, bylo vysloveno přání o převzetí a zachování rodového jména předkem žalobce, neboť jmenovaní neměli sami žádných potomků. Převzetí tohoto jména předky žalobce nicméně nebylo s ohledem na dobové okolnosti (druhá světová válka, únor 1948 a dalších 40 let nesvobody) možné.
2. Dne 16. 5. 2019 podal žalobce k matričnímu úřadu další žádost, a to o povolení užívat příjmení K. H. ve tvaru se spojovníkem, tedy K.-H. Uvedl, že se již v roce 2017 dotazoval na možnost tohoto tvaru příjmení, avšak matrikářka mu sdělila, že tvar se spojovníkem zapsat nelze. Následně však objevil případ příjmení M.-Z., které bylo do úřední evidence zapsáno ve tvaru se spojovníkem již za účinnosti zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o matrikách“), přičemž se nejednalo o příjmení, které by v tomto tvaru historicky existovalo. Požadoval proto, aby bylo v jeho (obdobné) věci rozhodnuto stejně. Dále odkázal na publikaci PhDr. M. K., CSc. „Naše a cizí příjmení v současné češtině“ z r. 2002, v níž autorka uvedla, že zdvojené příjmení se spojovníkem lze z lingvistického hlediska vytvořit a taková podoba zdvojeného příjmení má u nás i v Evropě tradici. Zdůraznil, že se nejedná o podobu příjmení na základě aktu manželství, nýbrž z důvodu historických tradic a vůle vtělené do testamentu v době před r. 1948, tj. spojení příjmení starobyklých rodů a zachování takto vzniklého příjmení do budoucna v dobové, historicky správné a tradici odpovídající podobě. Dále poukázal na skutečnost, že zápis dvou příjmení se spojovníkem není zákonem zakázán.
3. Matriční úřad však rozhodnutím ze dne 11. 6. 2019, č. j. 2019/851/OS-MUZB-6, žádosti nevyhověl, neboť pro požadovanou změnu neshledal vážný důvod dle § 72 odst. 2 zákona o matrikách. Matriční úřad zdůraznil, že žalobci byla v r. 2017 povolena změna příjmení z K. na K. H., čímž naplnil vůli předků, a není tedy důvod na tomto rozhodnutí nic měnit. Nadto se v žádosti z r. 2017 žádná zmínka o spojovníku nevyskytovala. K argumentaci publikací PhDr. K., CSc., matriční úřad uvedl, že se autorka sice kladně vyjadřuje k lingvistické stránce používání zdvojeného příjmení se spojovníkem, k právní stránce naopak sama uvádí, že používání zdvojeného příjmení se spojovníkem možné není. Dále uvedl, že případ M.-Z. je odlišný, neboť se jedná o příjmení dvou starobyklých rodů, přičemž Ing. K. M.-Z. nesl po svém otci K. r. M. příjmení M. a chtěl k němu připojit i příjmení po matce M. H., neboť v roce 1934 moravští Z. vymřeli po meči a příjmení Z. hrozil zánik. Dále úřad připomněl historii obou rodů. Zdvojené příjmení v době podání žádosti dle matričního úřadu nebylo možné povolit, proto se zřejmě přistoupilo ke spojení příjmení spojovníkem v jedno, což lze považovat za vážný důvod a z historického hlediska i obecný zájem. Matriční úřad proto uzavřel, že v daném případě individuální zájmy žalobce, spočívající v přání užívat svá dvě příjmení se spojovníkem jak je tomu u některých šlechtických rodin, nepřevyšují dotčený veřejný zájem na stálosti příjmení a identifikaci

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

osob. Závěrem dodal, že se nedomnívá, že by spojovník mezi příjmeními vycházel z tradice státnosti, kdy např. v seznamu moravských šlechtických rodů uvedených v otevřené encyklopedii Wikipedia jsou ze 44 rodů jen 4 uvedeny se spojovníkem.

4. Proti rozhodnutí matričního úřadu brojil žalobce odvoláním, které zamítl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím. Žalovaný uvedl, že matriční úřad správně podřadil žalobcem požadovanou změnu pod § 72 odst. 2 zákona o matrikách, neboť tvar příjmení se spojovníkem není pouze grafickou změnou, jelikož z jazykového hlediska je zdvojené příjmení se spojovníkem považováno za jediné příjmení. „Vážný důvod“ je dle žalovaného neurčitým právním pojmem, jehož užití dává správnímu orgánu prostor posoudit, zda pod něj konkrétní případ spadá či nikoli, přičemž musí vážit všechny konkrétní okolnosti případu. Současně platí, že žadatel o změnu příjmení je povinen vážné důvody tvrdit a prokázat, což se nestalo. Popis historického významu rodů K. a H. v odvolání odmítl žalovaný jako irelevantní, neboť zachování příjmení obou rodů bylo posouzeno jako vážný důvod již v řízení v roce 2017. Tvrzená touha žalobce vyjádřit historické souvislosti a odlišit se od současných novotvarů dle žalovaného není vážným důvodem k povolení změny příjmení, neboť i v případě povolené změny by příjmení působilo shodně a žalovaný nesouhlasí s tím, že by spojovník mezi příjmeními zdůraznil jejich důležitost a historickou hodnotu. Matriční úřad na dotaz žalovaného uvedl, že žalobci skutečně v roce 2017 sdělil, že zápis spojovníku není možný, čemuž žalovaný nemůže ničeho vytknout, neboť matriční úřad vycházel i z výkladu PhDr. K., CSc. Tvorba a užívání zdvojených příjmení se spojovníkem je problematikou, která dle žalovaného není právním řádem výslovně upravena, což však neznamená, že lze změnu ze dvou příjmení na jedno se spojovníkem automaticky povolit, nýbrž tak lze učinit jen při existenci vážného důvodu. Příklad M.-Z. byl dle žalovaného odlišný tím, že žadatel Ing. M. vstupoval do řízení s jedním příjmením, které žádal změnit na jedno jiné příjmení, přičemž důvodem změny byla potřeba zabránit zániku velmi slavného moravského šlechtického rodu a snaha žadatelů připomenout historické a současné působení rodu Z. v obci B. zřízením stálé expozice na zámku, což je bezesporu vážným důvodem ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách. Předmětem žádosti žalobce však byla změna dvou příjmení na jediné a důvodem změny nebylo zachování rodových jmen. Žalovaný tedy neshledal tvrzení žalobce natolik závažná, aby umožnila změnu příjmení povolit.

II.) Žaloba a vyjádření žalovaného

5. Žalobce požadoval zrušení napadeného rozhodnutí. Obsah žaloby soud shrnuje takto:
 - a) současné právo složené příjmení se spojovníkem nezakazuje a správní orgány nebyly schopny na žádné konkrétní zakazující ustanovení odkázat;
 - b) správní orgány nerespektováním čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR zasáhly do osobnostních práv žalobce – viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2011, č. j. 1 As 26/2011-55 (dále jen „věc H.-H.“), který řadí mezi vážné důvody pro změnu příjmení např. i důvody reagující na nespravedlnosti během komunistického režimu. Otec žalobce byl evidován jako kulak, rodině žalobce byl odebrán pozemek a inventář statku. Kdyby v této době nebyla doba nesvobody, pokračovala by obecná praxe v tradici více příjmení psaných se spojovníkem, tak jak tomu bylo v roce 1948 a rodině žalobce by se dostalo podoby příjmení ve tvaru K.-H.;
 - c) matrikářka při sdělení v r. 2017 sice vycházela z publikace PhDr. K., CSc., ta však zřejmě reflektovala předchozí právní úpravu;

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

- d) v roce 2017 předkládal žalobce žádost v podstatných znacích shodnou s případem M.-Z., tj. vstupoval do řízení s jedním příjmením, měl vážný důvod na zachování rodových příjmení a požadoval dvě příjmení ve tvaru se spojovníkem, tudíž mu mělo být vyhověno. Matrikářka však případ M.-Z. zamlčela a poskytla mu nesprávnou informaci, že povolit tvar se spojovníkem není možné, pročež žalobce žádost upravil;
- e) podobnost s případem M.-Z. byla také důvodem žádosti z r. 2019, kdy žalobce předpokládal, že matriční úřad své pochybení z r. 2017 napraví. Namísto toho však žalovaný uvedl, že se jedná o odlišné případy, neboť žalobce na rozdíl od Ing. M. vstupoval do řízení se dvěma příjmeními, což však žalobce nepovažuje za odlišnost v podstatných znacích ve smyslu § 13 občanského zákoníku a § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dál jen „s. ř.“), neboť za podstatný znak považuje zejména to, čeho chce žadatel dosáhnout, což zde bylo totožné;
- f) žalobci jde o tvar příjmení se spojovníkem z důvodu historické správnosti a tradic a má za to, že rodová tradice sahající do r. 1554 je vážným důvodem dle § 72 odst. 2 zákona o matrikách;
- g) žalovaný neuvedl, jaký může být veřejný zájem na tom, aby bylo příjmení žalobce se spojovníkem nebo bez spojovníku. Žalovaný akcentoval veřejný zájem na stálosti příjmení, na druhou stranu však na str. 4 rozhodnutí uvedl, že by v případě povolení změny příjmení působilo příjmení žalobce naprosto shodně. Veřejný zájem na stálosti příjmení a snadné identifikaci je nadto prolomen neměnnými rodnými čísly.
6. Žalovaný požadoval zamítnutí žaloby. Žalobce se dle žalovaného vyjadřuje i k řízení z r. 2017, v němž však proti rozhodnutí matričního úřadu nebrojil odvoláním, a tudíž by měl soud v této části odmítnout žalobu jako nepřipustnou pro nevyčerpání řádných opravných prostředků. O případu M.-Z. nemohl matriční úřad vědět, neboť řízení vedl jiný prvoinstanční úřad. Žalobce naopak již v žádosti z r. 2017 odkazoval na věc H.-H., tudíž měl zjevně argumenty pro požadování jména se spojovníkem a nemusel žádost upravovat, jak tvrdí. Domáhá-li se žalobce dosažení historicky správného tvaru příjmení, pak ale ve správním řízení netvrdil a neprokázal, že by v historii bylo příjmení užíváno kterýmkoliv z jeho předků v podobě „K.-H.“. Diametrální odlišnost případu žalobce, který žádá doplnění spojovníku, a případu M.-Z., kdy šlo o změnu, neboť žadatel vstupoval do řízení s jedním příjmením, byla v rozhodnutích opakovaně vysvětlena. Argumentace rodnými čísly, jakožto jednoznačným identifikátorem osob, je lichá, neboť pak by se mohla jména libovolně měnit každým okamžikem. Identifikace jménem a rodnými čísly stojí vedle sebe a existuje veřejný zájem na určitém stupni neměnnosti jmen, vyjma případů zákonem stanovených.
7. Žalobce v replice zdůraznil, že napadeným rozhodnutím je pouze rozhodnutí ze dne 18. 9. 2019. Ve věci M.-Z. sice rozhodoval Obecní úřad Bludov, avšak konečné rozhodnutí vydal také žalovaný, a tudíž se o případu mohla matrikářka minimálně v rámci konzultace dozvědět. O věci H.-H. sice žalobce věděl, avšak matrikářka mu v r. 2017 kategoricky sdělila, že jeho žádost o zapsání příjmení se spojovníkem bude zamítnuta a že jeho případ je od případu řešeného Nejvyšším správním soudem odlišný, neboť předci žalobce zdvojené příjmení se spojovníkem neužívali. Žalobce však nikdy netvrdil, že by příjmení K.-H. bylo užíváno jeho předky, argumentoval jen tím, že forma zápisu příjmení se spojovníkem má v zemích Koruny české staletou tradici a nebýt doby nesvobody po r. 1948, kdy nebylo možné hlásit se k předchozí praxi rakousko-uherské monarchie, bylo by

předkům žalobce zajisté umožněno spojovník mezi příjmeními užívat. Dále žalobce opětovně připomněl, že ani Ing. K. M. nemohl tvrdit a prokázat, že příjmení v podobě M.-Z. bylo užíváno jeho předky. Žalovaný tedy přehlíží podobné podstatné znaky a vybírá u srovnávaných případů jen jeden znak odlišný. Závěrem žalobce uvedl, že úřady zjevně hledají důvody, proč jeho žádosti nevyhovět, ačkoli právní úprava tomu nebrání a volba příjmení je osobnostním právem, do něž by stát neměl zbytečně zasahovat.

III.) Posouzení věci krajským soudem

8. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). V souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodl soud bez nařízení jednání.
9. Dle § 72 odst. 2 zákona o matrikách *změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.*
10. Předmětem sporu je v posuzované věci to, zda byl matriční úřad oprávněn, resp. povinen vyhovět žádosti žalobce o přidání spojovníku mezi jeho dvě příjmení K. H. a vytvořit tak jednoslovné příjmení K.-H.
11. Žalobce sice v odvolání proti rozhodnutí matričního úřadu zpochybňoval, že by svou žádostí ze dne 16. 5. 2019 vůbec usiloval o změnu příjmení, žalovaný však dle krajského soudu nepochybil, když podrobil žádost § 72 odst. 2 zákona o matrikách, neboť se nejednalo toliko o podnět k provedení opravy zápisu v matriční knize z důvodu potřeby opravy chybných či nesprávných údajů (§ 50 zákona o matrikách), nýbrž o žádost o změnu dosavadního příjmení na příjmení graficky zapsané v jiné podobě. Jakkoli se zřetelně nejedná o typickou změnu příjmení, nebylo dle názoru krajského soudu možné o žádosti rozhodnout jinak než v režimu § 72 odst. 2 zákona o matrikách.
12. Výkladem citovaného ustanovení § 72 odst. 2 zákona o matrikách se v nedávné době zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 1. 2020, č. j. 9 As 220/2019-30, v jehož odst. 33 a 34 uvedl: „[33] Jedná se jednoznačně a bez jakýchkoliv pochybností o normu uvádějící demonstrativní nikoli taxativní výčet důvodů, pro které lze změnu příjmení povolit. Demonstrativní výčet je neúplným výčtem, jenž obsahuje několik typických prvků, avšak danou právní normu lze aplikovat i v případě splnění jiných podmínek. Slovem zejména pak zákonodárce vymezuje prvky či podmínky pro danou právní normu typické, tudíž jiné prvky či podmínky by měly být obdobné již uvedeným (srov. KNAPP, Viktor. Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 124–126, 173). Z uvedeného plyne, že vedle hanlivosti a směšnosti může připadat v úvahu i jiný srovnatelný důvod. [34] K pojmu vážný důvod NSS uvádí, že zákon nikterak neomezuje skupinu případů, které lze podřadit pod tento neurčitý právní pojem. Užití neurčitého právního pojmu poskytuje dané právní normě značnou obsahovou pružnost, umožňuje zohlednit všechny okolnosti konkrétního případu a nalézt spravedlivou rovnováhu mezi vážně míněnou vůlí žadatele směřující ke změně příjmení a veřejným zájmem na stálosti příjmení osob a snadné identifikaci osob. Tento neurčitý právní pojem proto již v sobě zahrnuje všechny další srovnatelné důvody. Vyhovět žádosti o změnu příjmení lze jen z důvodu hanlivosti, směšnosti či srovnatelných důvodů, případně je-li dán vážný důvod, není-li současně tento důvod v rozporu s veřejným zájmem.“
13. Dále Nejvyšší správní soud ve své judikatuře zdůraznil, že příjmení jednotlivce požívá ochrany na ústavní úrovni, konkrétně v čl. 10 Listiny základních práv a svobod, a dále je

ochrana příjmení součástí práva na ochranu rodinného a soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, přičemž Evropský soud pro lidská práva tento článek interpretuje tak, že z něj vyplývá nejen negativní závazek státu nezasahovat do příjmení jednotlivých osob, ale i pozitivní závazek umožnit jednotlivým osobám změnu příjmení za podmínky, že tomu nebrání veřejný zájem. V odst. 27 rozsudku ze dne 25. 2. 2016, č. j. 2 As 324/2015-16, formuloval Nejvyšší správní soud následující závěr: „Do základního práva jednotlivce lze zasáhnout pouze v případech, je-li takový zásah ospravedlněn konkrétním veřejným zájmem, který však musí vést k proporcionálnímu omezení příslušného základního práva.“

14. Z uvedených judikturních závěrů vyplývá, že k vyhovění žádosti o změnu příjmení sice nepostačuje prostá vůle žadatele nést jiné příjmení, žadatel je povinen tvrdit a prokázat důvody žádosti, nicméně matriční úřady nemohou klást na žadatele stran prokázání vážného důvodu jeho žádosti nepřiměřené nároky a nesmí opomíjet, že při nevyhovění žádosti o změnu příjmení se jedná primárně o zásah orgánu veřejné moci do základního práva jednotlivce, který je třeba ospravedlnit veřejným zájmem.
15. Popsaným způsobem však matriční úřad ani žalovaný v posuzované věci nepostupovali.
16. Jakkoli nelze veřejný zájem na stálosti příjmení osob bagatelizovat a je nepochybně žádoucí, aby žadatel neprováděl v již jednou změněném příjmení následně korekce, zákon o matrikách opakovanou změnu příjmení na žádost téže osoby nevylučuje. Matričnímu úřadu je proto třeba předně vytknout, že ve svém rozhodnutí žalobci připomínal, že již jednou jeho žádosti vyhověl, a tudíž již k další změně není důvod. Důvody nové žádosti byly od první žádosti o změnu příjmení odlišné, a tudíž měl matriční úřad zkoumat pouze důvodnost žádosti nové. Žalobce nadto srozumitelně zdůvodnil, proč nepožádal o tvar se spojovníkem již v první žádosti, neboť vysvětlil, že původně zamýšlenou žádost o tvar se spojovníkem změnil po sdělení stanoviska matrikářky o nemožnosti tvar se spojovníkem povolit. Žalovaný v odvolacím řízení opatřil sdělení matrikářky, která podání uvedené informace žalobci potvrdila, toliko nebyla schopná přesně podání uvedené informace časově zařadit, tudíž nelze než dospět k závěru, že tvrzení žalobce o tom, kdy mu byla tato informace podána, nebylo vyvráceno. Krajský soud netvrdí, že žalobce postupoval správně, když se sdělením matrikářky řídil, neboť mohl na své žádosti setrvat a dosáhnout tím přezkoumatelného a řádným opravným prostředkem napadnutelného zdůvodnění, proč jí nelze vyhovět. Jeho postup je však pochopitelný. Krajský soud se již v řadě případů (byť v jiných oblastech práva) setkal s tím, že zejména u netypických, či potenciálně problematických záměrů žalobci uvádějí, že o obsahu plánované žádosti před jejím „oficiálním“ podáním neformálně informovali úředníka a v souladu s jeho předběžným stanoviskem žádost upravovali či měnili. Pokud žalovaný ve vyjádření k žalobě zpochybnil neschopnost žalobce oponovat sdělení matrikářky poukazem na skutečnost, že žalobce již ve své původní žádosti argumentoval *věcí H.-H.*, pak přehlédl, že v uvedeném případě se soud nezaměřil na otázku přípustnosti spojovníku, řešil toliko, zda vůbec může změna příjmení dle § 72 odst. 2 zákona o matrikách spočívat v nahrazení dosud užívaného jediného příjmení více příjmeními, a dále přehlédl skutečnost, že se žadatel ve věci řešené zmíněným rozsudkem dovolával zdvojeného příjmení ve tvaru, který již včetně spojovníku užívali jeho předkové.
17. V posuzované věci žalobce v žádosti jednoznačně a srozumitelně vymezil, že se dožaduje propojit svá dvě dosavadní příjmení K. a H. spojovníkem, neboť ten bude signalizovat, že se jedná o příjmení starobyklých rodů, neboť právě takový tvar zdvojeného příjmení je pro

historické rody typický a je tedy dobovou, historicky správnou a tradici odpovídající podobou zdvojeného příjmení. Tvzení o tom, že má užívání zdvojených příjmení se spojovníkem u nás i v Evropě tradici z lingvistického hlediska, prokazoval citací z publikace PhDr. K., CSc., a dále se dovolával případu, v němž bylo matričním úřadem vytvoření zdvojeného příjmení se spojovníkem umožněno (případ M.-Z.), ačkoli rovněž nešlo o tvar, který by kterýkoli z předků Ing. K. M. užíval.

18. Matriční úřad svůj závěr o neexistenci vážného důvodu pro požadovanou změnu žalobcova příjmení kromě odkazu na vyhovění předchozí žádosti žalobce opřel o citaci jiné pasáže z díla PhDr. K., CSc. Přitakal sice, že se tato přední česká jazykovědkyně, zaměřující se ve svém díle na jména a příjmení, kladně vyjádřila k lingvistické stránce používání zdvojeného příjmení, poukázal však na její v publikaci uvedené stanovisko, že po právní stránce užívání příjmení se spojovníkem možné není. Následně uvedl, že individuální zájmy žalobce, spočívající v přání užívat svá dvě příjmení se spojovníkem jak je tomu u některých šlechtických rodin, nepřevyšují veřejný zájem na stálosti příjmení. Takové zdůvodnění považuje krajský soud za nedostatečné, nesrozumitelné a vnitřně rozporné. Matriční úřad totiž na jedné straně vyslovil závěr, že povolení tvaru příjmení se spojovníkem vůbec není možné, aniž však uvedl, které ustanovení zákona o matrikách tomu výslovně brání a nadto oporu tohoto právního závěru našel v jazykovědné, nikoli právní literatuře, na straně druhé porovnával zájem žalobce se zájmem veřejným, což logicky nedává smysl, pokud by povolení tvaru zdvojeného příjmení nebylo vůbec možné. Dále matriční úřad zpochybnil tvrzení žalobce, byť opřené o citaci z díla matričním úřadem uznávané jazykovědkyně, o tradici v užívání spojovníku mezi příjmeními odkazem na obsah jednoho z hesel otevřené internetové encyklopedie Wikipedia, aniž by uvedl, z jakých důvodů pomíjí žalobcovu citaci z díla PhDr. K., CSc., která tvrzení žalobce podporuje.
19. Dále je třeba matričnímu úřadu vytknout, jakým způsobem se (ne)vypořádal s odkazem žalobce na zásadu ochrany legitimního očekávání, či jinak řečeno zásadu oprávněné důvěry v postupy orgánů veřejné správy, vyjádřenou v § 2 odst. 4 s. ř. tak, že *správní orgán dbá, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*. Žalobce v žádosti při odkazu na případ M.-Z. výslovně uvedl, že o něm bylo rozhodováno již za účinnosti nového zákona o matrikách, načež matriční úřad uvedl, že zdvojené příjmení v době podání žádosti Ing. M. nebylo možné povolit, proto se *zřejmě* přistoupilo ke spojení příjmení spojovníkem v jedno. Z uvedeného vyjádření matričního úřadu, který rozhodnutí M.-Z. do spisu nezaložil, není zřejmé, zda se s ním matriční úřad vůbec seznámil, či zda o jeho důvodech pouze spekuluje. Dále matriční úřad uvedl, že případ M.-Z. je odlišný, neboť se jedná o příjmení dvou starobyklých rodů, jejichž historii připomněl a dovodil, že tento historický význam lze považovat za vážný důvod a z historického hlediska i obecný zájem. Žalobce tudíž zcela logicky nabyl dojmu, že by matriční úřad vyhověl jeho žádosti, pokud by shledal rody K. a H. rovněž dostatečně historicky významnými, a tudíž v odvolání podrobně popsal genealogii rodu Kollarz sahající do 16. století, jeho propojení s tišnovsko-laškovskou linií, povýšenou r. 1887 do šlechtického stavu a sídlící na zámku L., jakož i historii svobodných pánů von H., vojenské šlechty z Bavorska a poté usazené v Olomouci, z níž akcentoval vyznamenání říšského barona S. v. H. Vojenským řádem Marie Terezie za mimořádnou odvahu ve válce o Rakouské Nizozemí.
20. Ačkoli žalobce v odvolání výslovně uvedl, že účelem historického exkurzu byla snaha objasnit, že i rody K. a H. si zaslouží své místo v historii, na jejímž zachování je i obecný

zájem (nikoli tedy jen jeho zájem individuální), a že tedy podobně jako v případě M.-Z. je dán vážný důvod pro historickou podobu složeného příjmení se spojovníkem, žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí uvedl, že historický význam rodů není pro povolení spojovníku relevantní skutečností. Žalovaný se tak, aniž by úvahu matričního úřadu, která žalobce k uvedení historie rodů K. a H. přiměla, označil za nesprávnou, odmítl historickými souvislostmi zabývat. V kontrastu s tím však následně znovu při odlišení případu žalobce od případu M.-Z. zdůraznil historické souvislosti a významnost rodu Z., jelikož uvedl, že důvodem změny příjmení Ing. M. na M.-Z. byla potřeba zabránit zániku velmi slavného moravského šlechtického rodu a snaha připomenout historické a současné působení rodu Z. v obci B. zřízením stále expozice na zámku. V tomto ohledu je tedy odůvodnění rozhodnutí žalovaného vnitřně rozporné.

21. Dále žalovaný, který rovněž rozebírané rozhodnutí ve věci M.-Z. neučinil součástí spisu, uvedl, že případ M.-Z. byl odlišný od případu žalobce tím, že Ing. M. byl nositelem jediného příjmení, které chtěl nahradit jediným jiným příjmením. Žalobce však důvodně v žalobě vytýká, že není zřejmé, proč právě tato odlišnost by měla vést k zamítnutí jeho žádosti. Žalovaný tedy sice detekoval odlišnost dvou případů, a to žádost o doplnění spojovníku mezi dvě příjmení oproti žádosti o změnu příjmení na zdvojené příjmení se spojovníkem, avšak nevysvětlil, v čem tato nuance může odůvodňovat rozdílný přístup matričního úřadu. Nadto je třeba znovu připomenout, že žalobce od počátku tvrdil, že nebýt sděleného předběžného stanoviska matrikářky, byl by ve zcela shodném postavení jako žadatel Ing. M., tj. žádal by o změnu jediného příjmení na zdvojené příjmení se spojovníkem.
22. Především však nelze akceptovat, jakým způsobem žalovaný reagoval na důvod, o něj žalobce svou žádost opřel, tj. vyjádřit spojovníkem historický význam příjmení, uvést tvar zdvojeného příjmení do tvaru odpovídajícímu historické tradici spojování jmen šlechtických rodů a odlišit příjmení žalobce od v moderní době zdvojovaných příjmení při sňatcích. Žalovaný totiž pouze uvedl, že nesouhlasí s žalobcem, že by přidání spojovníku mezi jeho dvě příjmení bylo s to zdůraznit jejich důležitost a historickou hodnotu a že by je od současných novotvarů odlišilo. Žalovaný tedy pouze negoval tvrzení žalobce o existenci vážného důvodu pro přidání spojovníku mezi jeho dvě příjmení, aniž by vyvrátil relevanci a pravdivost podkladů, jimiž na str. 2 a 3 odvolání podepřel svá tvrzení o tom, že tvar zdvojeného příjmení se spojovníkem je tradiční a historicky správný. Tímto žalovaný nedostál požadavkům na úplnost a přesvědčivost odůvodnění rozhodnutí správních orgánů, které vytýčila konstantní judikatura správních soudů.
23. Důvodným je dále žalobní bod, jímž žalobce vytýká žalovanému, že je ve svých úvahách nekonzistentní a popírá sám sebe, když v žalobou napadeném rozhodnutí na jedné straně uvádí, že v případě doplnění spojovníku by působilo příjmení žalobce shodně, a na straně druhé akcentuje, že žalobcem požadované umožnění užívat spojovník mezi příjmeními nepřevyšuje zájem na stálosti příjmení a snadné identifikaci osob. Pokud by totiž příjmení žalobce po změně skutečně působilo stejně jako před jejím provedením, což je ve vztahu k jinému než písemnému zachycení nepochybně pravda, pak není ani soudu zřejmé, jak by byl žalovaným identifikovaný veřejný zájem na stálosti žalobcova příjmení přidáním spojovníku mezi jeho příjmení ohrožen. Žalobce rovněž v odvolání i v žalobě přelíhavě odkázal na judikaturu, která v souvislosti se spory o povolení změny příjmení akcentuje, že identifikace osob je zajišťována především pomocí v zásadě neměnných rodných čísel.

IV.) Závěr a náklady řízení

24. Krajský soud proto žalobou napadené rozhodnutí zrušil dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nepřezkoumatelnost spočívající ve vnitřní rozpornosti jeho odůvodnění a řádné nevypořádání se s žalobcovými námitkami. Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud vrací věc žalovanému k dalšímu řízení, v němž je žalovaný vázán právními názory vyslovenými v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaný je povinen znovu důvody, o které žalobce opřel svou žádost posoudit a mít přitom na paměti, že nebude-li ve správním řízení zjištěno, že je žádost o změnu příjmení odůvodněna zákonem nedovolenými důvody (právní nepřipustnost vyžadovaného tvaru příjmení se spojovníkem), neměly by správní orgány změně příjmení v zásadě bránit, je-li spolehlivě a věrohodně vysvětleno, proč je o změnu příjmení žádáno, a nebrání-li změně příjmení správním orgánem identifikovaný veřejný zájem.
25. Bude-li třeba při novém rozhodnutí srovnávat případ žalobce s případem M.-Z., pak žalovaný opatří toto rozhodnutí jako podklad rozhodnutí do správního spisu a řádně zdůvodní, v čem jsou tyto případy po skutkové stránce odlišné natolik, aby tato odlišnost odůvodňovala jiné rozhodnutí.
26. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., tak, že v řízení procesně úspěšný žalobce má právo vůči žalovanému na náhradu nákladů řízení. Náklady žalobce představuje zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v přiměřené lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno.

O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Olomouc 29. září 2020

Mgr. Barbora Berková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.